

Návrh legislatívneho zámeru zákona o podpore prioritných okresov

1. Zhodnotenie platnej právnej úpravy

V súčasnosti je politika podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike realizovaná najmä prostredníctvom

- zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a
- zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Pri tvorbe verejných politík sa na hodnotenie úrovne rozvoja okresov v súčasnosti využíva primárne podiel disponibilných uchádzačov o zamestnanie na obyvateľstve v produktívnom veku. Na jeho základe sú určené najmenej rozvinuté okresy, ktoré sú podporované prostredníctvom regionálneho príspevku financovaného zo štátneho rozpočtu. Možno tvrdiť, že cieľom podpory najmenej rozvinutých okresov podľa platnej a účinnej právnej úpravy je vytváranie nových, respektíve zachovanie existujúcich pracovných miest. Proces poskytovania a hodnotenia zmeny situácie v najmenej rozvinutom okrese je upravený Metodikou poskytovania, monitorovania a hodnotenia regionálneho príspevku zverejnenou Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej na svojom webovom sídle www.mirri.gov.sk.

Politika založená na dátach, všeobecne označovaná aj ako „*dátové riadenie politiky*“ reprezentuje prístup k formulácii a implementácii politík, ktorý využíva údaje a analytické nástroje na informované rozhodovanie. Tento prístup sa stáva čoraz dôležitejším v období, keď sa výrazne zvyšuje prístupnosť k dátam a množstvo prístupných dát z rôznych zdrojov. Aj preto je cieľom Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky predstaviť celistvý a dátovo založený prístup k hodnoteniu regionálneho rozvoja v jeho kľúčových oblastiach.

Bez ohľadu na nespochybniteľný význam podielu disponibilných uchádzačov o zamestnanie na obyvateľstve v produktívnom veku pre posudzovanie rozvoja regiónov možno povedať, že tento indikátor neposkytuje kompletný obraz o rozvinutosti územia, respektíve o jeho rozvojom potenciáli a jeho výpovedná hodnota bez sprievodných ukazovateľov môže poskytovať skreslený obraz o stave v regióne. Napríklad, keď je príčinou poklesu podielu disponibilných uchádzačov o zamestnanie na obyvateľstve v produktívnom veku zníženie počtu obyvateľov alebo odchod väčšieho počtu zamestnancov do dôchodku, respektíve zníženie počtu evidovaných nezamestnaných. Hodnotenie regionálneho rozvoja je preto potrebné rozšíriť o ďalšie relevantné ukazovatele z oblastí, ako napríklad demografické trendy, respektíve prístup k základným utilitám, ktoré majú zásadný vplyv na podobu a kvalitu života v regiónoch, dostupnosť verejných služieb, ako aj obslužnosť územia a podávajú spoľahlivejšie informácie o danom regióne.

2. Ciele novej právnej úpravy

Hlavným cieľom navrhovanej právnej úpravy je odklon od nedostačujúcej definície najmenej rozvinutých okresov, ktorá bola vymedzená iba na základe solitérneho ukazovateľa – podielu disponibilných uchádzačov o zamestnanie na obyvateľstve v produktívnom veku, a príklon k zavedeniu a definícii prioritných okresov, ktoré sa zakladajú na zhodnotení ukazovateľov vo viacerých oblastiach. Predkladaná zmena prinesie celistvý a dátovo založený prístup k hodnoteniu regionálneho rozvoja v jeho kľúčových oblastiach, ktorý umožní robiť kvalifikovanejšie a efektívnejšie rozhodnutia na základe objektívne overiteľných dát.

Návrh legislatívneho zámeru zákona o podpore prioritných okresov predpokladá zmenu v posudzovaní stavu regiónu na úrovni okresu, a to na základe rozšírenia oblastí dôležitých pre hodnotenie regionálnych rozdielov. Kombinovanie a analýza indikátorov vo viacerých oblastiach umožní zachytiť silné a slabé stránky jednotlivých regiónov, a následne hodnotiť celkové postavenie regiónu oproti ostatným regiónom, a to na základe jedného kompozitného ukazovateľa – ukazovateľa regionálneho rozvoja. Na základe sledovania indikátorov vo viacerých oblastiach vyjadreného v ukazovateli regionálneho rozvoja sa umožní definovať prioritné okresy, v ktorých bude možné uskutočňovať kvalifikovanejšie rozhodnutia pri tvorbe verejných politík a prioritizáciu podpory regiónov na úrovni okresov.

Výpočet ukazovateľa regionálneho rozvoja, ako aj výpočet jeho jednotlivých ukazovateľov v rámci špecifických oblastí, bude stanovený vo vykonávacom právnom predpise. Identifikované kľúčové oblasti regionálneho rozvoja, vstupujúce do výpočtu ukazovateľa regionálneho rozvoja, ktoré zásadne vplyvajú na každodenný život obyvateľov sú nasledovné:

- a) sociálno-ekonomická oblasť,
- b) demografický stav,
- c) prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám.

Výber použitých údajov zabezpečí Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky zohľadňujúc ich dostupnosť na úrovni okresu a interval ich aktualizácie minimálne raz ročne. Výber údajov bude zohľadňovať reálnu možnosť miestnych samospráv aktívne sa podieľať na riešení identifikovaných potrieb okresu. Presné dáta o stave regionálneho rozvoja sú nevyhnutné na lepšie cielenie podpory do regiónov na základe ich špecifických potrieb. Zároveň umožnia sledovanie vývoja regionálneho rozvoja v jednotlivých oblastiach a spoľahlivejšie hodnotenie efektívnosti štátnych opatrení pre jeho podporu. Pôjde o údaje zverejňované Štatistickým úradom alebo ústrednými orgánmi štátnej správy či nimi zriadenými organizáciami na ich oficiálnych webových sídlach dostupné širokej verejnosti, čo bude zároveň bližšie špecifikované vo vykonávacom predpise k tomuto zákonu.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky bude na ročnej báze na svojom webovom sídle zverejňovať poradie okresov v zozname prioritných

okresov zoradených podľa ukazovateľa regionálneho rozvoja vrátane hodnotenia stavu okresu v jednotlivých oblastiach. Identifikované prioritné okresy budú predstavovať okresy s najväčšou potrebou podpory, zamerania zdrojov a s cieľom zintenzívnenia opatrení na zlepšenie ich situácie. Pre súčasne definované najmenej rozvinuté okresy, ktoré už nebudú uvedené v zozname prioritných okresov, ako aj prioritné okresy, ktoré budú vyradené zo zoznamu prioritných okresov, bude ustanovené prechodné obdobie dvoch rokov, v rámci ktorého budú mať status tzv. „prechodných okresov“ a počas trvania tohto obdobia budú aj naďalej príjemcami regionálneho príspevku.

Navrhovaná právna úprava zároveň počíta s plánmi rozvoja okresu pripravovanými na obdobie troch rokov, počínajúc rokom nasledujúcim po zaradení okresu medzi prioritné okresy. Táto právna úprava vychádza z potreby reflektovania dopadu poskytnutej pomoci v území a možnosti flexibilnejšej úpravy zamerania podpory na základe aktualizácie hodnotenia stavu okresu v jednotlivých oblastiach.

3. Obsah pripravovaného návrhu zákona o podpore prioritných okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov:

Návrh zákona o podpore prioritných okresov definuje základné pojmy, ako napríklad prioritný okres. Následne upravuje pôsobnosť Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, ostatných orgánov štátnej správy, vrátane okresného úradu v sídle prioritného okresu. Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky najmä:

- prijíma opatrenia na hospodársky a sociálny rozvoj prioritných okresov,
- vypočítava hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja jednotlivých okresov na základe vybraných a verejne dostupných ukazovateľov charakterizujúcich okres zo sociálno-ekonomického hľadiska, demografického vývoja či vybavením verejnou infraštruktúrou a prístupom k základným službám,
- zostavuje a vedie zoznam prioritných okresov na základe posúdenia hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja,
- spolupracuje s okresným úradom v sídle prioritného okresu pri vypracovaní plánu rozvoja prioritného okresu.

Ústredné orgány štátnej správy v rámci svojej pôsobnosti budú poskytovať podporu prioritným okresom a spolupracovať s Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky.

Okresný úrad v sídle prioritného okresu bude najmä pripravovať návrh plánu rozvoja, viesť agendu súvisiacu s plnením plánu rozvoja či vyhlasovať výzvy na podanie žiadosti o poskytnutie regionálneho príspevku.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov zároveň definuje proces zápisu do zoznamu prioritných okresov a výmazu zo zoznamu prioritných okresov Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky na základe ukazovateľa

regionálneho rozvoja. Zoznam prioritných okresov zverejní na svojom webovom sídle Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Proces zápisu do zoznamu prioritných okresov a výmazu zo zoznamu prioritných okresov bude bližšie špecifikovaný vo vykonávacom predpise k tomuto zákonu, ktorý vydá Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov ustanovuje povinnosť Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky vydať vykonávací právny predpis upravujúci výpočet ukazovateľa regionálneho rozvoja.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov definuje a charakterizuje plán rozvoja okresu ako Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky schválený záväzný dokument na úrovni prioritného okresu zameraný na zlepšovanie nepriaznivej situácie najmä v sociálno-ekonomickej oblasti a v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám. Subjektami, ktoré sa podieľajú na tvorbe plánu rozvoja sú najmä Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, okresný úrad príslušného prioritného okresu. Návrh zákona o podpore prioritných okresov súčasne určí povinnosť Ministerstvu investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky schváliť plán rozvoja v predpokladanej lehote deviatich mesiacov od jeho predloženia.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov obsahuje splnomocnenie Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky upraviť obsah plánu rozvoja metodickým pokynom Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov ustanovuje riadiaci výbor prioritného okresu, ktorý bude zriadený Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky v každom prioritnom okrese a jeho členov bude vymenovávať a odvolávať minister investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. V návrhu zákona o podpore prioritných okresov je taktiež zadefinovaná pôsobnosť riadiaceho výboru na príprave výzvy na predkladanie žiadosti o poskytnutie regionálneho príspevku a na jej vyhodnocovaní v nadväznosti na schválený plán rozvoja. Podrobnosti o zriadení, zložení, počte členov, dĺžke funkčného obdobia členov, úlohách, činnosti a spôsobe prijímania rozhodnutí riadiaceho výboru ustanoví štatút a rokovací poriadok, ktorý schvaľuje Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov tiež definuje možnosti a formy podpory pre prioritný okres a ustanovuje regionálny príspevok ako finančný príspevok poskytovaný z rozpočtovej kapitoly Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Výška príspevku pre konkrétny prioritný okres bude určená na obdobie troch po sebe nasledujúcich rokov zohľadňujúc počet obyvateľov okresu v roku predchádzajúcom jeho zaradeniu medzi prioritné okresy, pričom určuje pravidlá použitia

regionálneho príspevku v súlade s plánom rozvoja, ako aj subjekty, ktorým nie je možné poskytnúť regionálny príspevok, respektíve aktivity, na ktoré nie je možné použiť regionálny príspevok.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov ďalej vymedzuje kritériá, na základe ktorých možno poskytnúť regionálny príspevok a určuje formu poskytovania regionálneho príspevku. Pri poskytovaní regionálneho príspevku sa uplatňujú princípy transparentnosti, hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti a zákaz konfliktu záujmov. Podrobnosti poskytovania regionálneho príspevku a jeho následné monitorovanie a hodnotenie podľa určených ukazovateľov upraví metodika schválená a vydaná Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, ktorú zverejní na svojom webovom sídle Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky www.mirri.gov.sk.

Podpora prioritným okresom bude poskytnutá najmä formou regionálneho príspevku. Regionálny príspevok možno poskytnúť prijímateľovi, ak splní podmienky podľa § 8a ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ak je regionálny príspevok štátnou pomocou alebo minimálnou pomocou, poskytovateľom pomoci je Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Prijímateľom regionálneho príspevku bude najmä právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky a fyzická osoba – podnikateľ, so sídlom na území Slovenskej republiky.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov rovnako upravuje postup pri poskytnutí regionálneho príspevku na výstavbu, zmenu stavby alebo stavebné úpravy. Ak sa regionálny príspevok má poskytnúť na výstavbu, zmenu stavby alebo stavebné úpravy, podmienkou jeho poskytnutia bude vlastnícke právo alebo iné právo prijímateľa k pozemku alebo stavbe a jeho záväzok, že tieto práva k pozemku alebo stavbe sa nezmenia najmenej po dobu piatich rokov od dokončenia výstavby, dokončenia zmeny stavby alebo dokončenia stavebných úprav.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov taktiež definuje proces prechodu od najmenej rozvinutých okresov k prioritným okresom. Zmena nebude iba v názve, ale v novom koncepčnom prístupe. Návrh zákona o podpore prioritných okresov zároveň popisuje stav prechodného obdobia pre súčasne najmenej rozvinuté okresy, ktoré sa podľa hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja začlenia buď do zoznamu prioritných okresov alebo budú mať status prechodných okresov, pričom obsahuje aj ustanovenia súvisiace s projektami podporenými regionálnym príspevkom, ktoré k dátumu nadobudnutia účinnosti novej právnej úpravy nie sú dokončené.

Na poskytovanie regionálneho príspevku podľa návrhu zákona o podpore prioritných okresov sa nebude vzťahovať správny poriadok.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov bude obsahovať aj zrušovacie ustanovenie o zrušení zákona č. 336/2015 o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Navrhovanou právnou úpravou bude dotknutý napríklad zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Verejnosť sa do prípravy návrhu zákona o podpore prioritných okresov môže zapojiť v rámci konzultácií s dotknutými subjektami a dotknutou verejnosťou a taktiež v rámci pripomienkovania predbežnej informácie a pripomienkovania samotného návrhu zákona. Zároveň bude verejnosť zapojená do prípravy návrhu zákona aj formou pracovných skupín, odborných fór a iných foriem komunikácie.